

Nr 154.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående ökat anslag för befrämjande och organiserande av den offentliga arbetsförmedlingen i riket; given Stockholms slott den 19 juni 1914.

Under åberopande av bifogade utdrag av statsrådsprotokollet över civilärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att, utöver det av innevarande års första riksdag på extra stat för år 1915 anvisade beloppet av 55,000 kronor, på extra stat för år 1915 bevilja ytterligare ett förslagsanslag av 10,000 kronor för befrämjande och organiserande av den offentliga arbetsförmedlingen i riket.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Oscar von Sydow.

Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 19 juni 1914.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden HASSELROT,
VON SYDOW,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Hans excellens herr statsministern och chefen för lantförsvarsdepartementet anförde:

»Det förslag till ny härordning, som nyligen av Kungl. Maj:t förelagts riksdagen, innebär bland annat en ej oväsentlig ökning av de personliga insatserna för landets trygghet.

Övningstiden har emellertid föreslagits förlagd med särskild hänsyn därtill, att de värnpliktigas personliga uppoffringar skola vara så litet som möjligt tyngande. I sådant syfte har första tjänstgöringen för den stora mängden värnpliktiga avsetts att börja vid en tid på hösten, då inkallelsen måste anses innebära minsta olägenhet såväl för näringslivet som för den enskilde värnpliktige i hans borgerliga förvärvsmöjlighet. Efter ett avbrott i tjänstgöringen under den brådaste sommartiden avslutas utbildningsåret och frigöres den manliga arbetskraft, som därmed hållits bunden, i nära

anslutning till den tidpunkt, då en yngre årsklass har att i sin tur inrycka till tjänstgöring.

Tack vare en sådan anordning torde det kunna förväntas, att den ogynnsamma inverkan, som värnpliktstjänstgöringen med dess nuvarande förläggning visat sig utöva på den allmänna arbetsmarknaden, skall minskas till fördel för den enskilde värnpliktige och för näringslivet. Därmed bör det även i högre grad än för närvarande bliva möjligt att förekomma arbetslöshet såsom följd av värnpliktstjänstgöringen, och att alltså förenkla den uppgift för staten, som givetvis föreligger att effektivt söka ingripa emot en sådan följd.

I en till riksdagen avlåten nådig proposition har föreslagits särskild lagstiftning för att förhindra, att i anledning av militär tjänstgöring av angiven kortare varaktighet värnpliktig skiljes från anställning. Såsom därvid påpekats, kan emellertid en sådan lagstiftning icke lämpligen utsträckas att gälla jämväl beträffande militär tjänstgöring av längre varaktighet.

På sätt i annat sammanhang inför Kungl. Maj:t framhållits, befinner sig frågan om arbetslöshetsförsäkringens ordnande ej ännu i sådant läge, att på denna väg tillbörligt skydd kan beredas vare sig värnpliktiga eller andra arbetstagare mot den oförvållade arbetslöshetens risker. Så mycket mer maktpåliggande är det då att vidtaga åtgärder i syfte, att tillbuds stående arbetstillfällen verkligen må bliva utnyttjade.

Att genom en effektivt ordnad *arbetsförmedling* i erforderlig grad underlätta *värnpliktigas anställande i arbete* efter militärövningarnas slut, synes mig därför vara en angelägenhet, viktig såväl för försvaret som för näringslivet och de värnpliktiga själva. Såsom i det följande närmare kommer att utvecklas, lärers också detta spörsmåls lösning — väsentligt underlättad genom en förändring i föreslagen riktning av övningstidens förläggning — kunna i avsevärd mån vinnas genom utbyggande och främjande i övrigt av den offentliga arbetsförmedlingen, som med statens stöd redan vunnit en glädjande utveckling i vårt land.

För belysning av dessa och därmed i samband stående frågor, även i vad angår fast anställt manskap, hava på mitt föranstaltande jämlikt nådigt bemyndigande utredningar blivit verkställda av särskilt tillkallad sakkunnig, byråchefen i socialstyrelsen Gunnar Huss.»

Efter att hava redogjort för dessa utredningar, yttrade statsministern vidare:

»Man har redan länge kunnat iakttaga, att den manliga ungdomens inkallande till värnpliktsövningar alltför ofta blivit den yttre anledningen till dess definitiva lösryckande ur de förhållanden, i vilka densamma dit-

tills levat, och till dess övergång till ett mera rörligt och ostadigt liv. Särskilt gäller detta om landsbygdens unga män, som under övningstiden komma i beröring med stadssamhällena och dessas lockelser. Denna eggelse till »flykt från landet» har givetvis blivit starkare genom övningsplatsernas numera i det närmaste genomförda förflyttning till städer, vanligen större sådana, där friheten från personlig kontroll är större och flera tillfällen givas till nöjen av olika slag. Ehuru väl på hösten, då de flesta sluta sina övningar, risken för arbetslöshet i städerna är så stor, att den borde bringa de värnpliktiga en mera kritisk syn på stadslivets fördelar, synes det vara motbjudande att lämna staden, då det ofta nog vid denna årstid är för sent att kunna vinna årsanställning på landet. Det är otvivelaktigt många, som härigenom föranledas att övergiva lantmannanäringarna och landsbygden för att stanna kvar i städerna, där de bidraga till stegring av arbetslöshetsrisken.

Även de, som gärna skulle återvända till landsbygden, stå inför den svårigheten, att de icke kunna komma i bekväm förbindelse med dess arbetsgivare för att få en lämplig anställning. Av oföretagsamhet och oförmåga att ordna för sig komma de då i den situationen, att de vid uttryckningen mera oavsiktligt hamna i staden. När uttryckningstiderna, såsom nu är fallet för flertalet värnpliktiga, äro förlagda till en tidpunkt, då arbetsmarknaden är dålig även på landsbygden, bliva olägenheterna för de värnpliktiga så mycket större. Såväl de värnpliktiga som näringslivet lida av att icke den ledigblivna arbetskraften kan omedelbart efter övningstidens slut nyttiggöras på bästa sätt. I båda avseendena komma militärövningarna att ingripa vida mera störande än nödigt skulle vara, och häri torde ligga en av förklaringarna till den stundom försporda ovilligheten mot värnpliktsövningarna och mot det försvar, som dessa skola tjäna.

Redan klokhetshänsyn kräva sålunda, att åtgärder så vitt möjligt vidtagas för att undanröja eller mildra de antydda olägenheterna. Med fog torde jämväl kunna göras gällande, att staten har en viss skyldighet att här ingripa. Den använder nämligen sin tvångsmakt för att genom lagbestämmelser rycka de värnpliktiga från deras hemorter och förvärvsarbete. Det kan då knappast vara försvarligt att nästan på en gång — och vid en för närvarande mycket ogynnsam tidpunkt — kasta ut dem på arbetsmarknaden utan att ens försöka avhjälpa de svårigheter, som då möta dem.

Visserligen kommer övningstidernas nu föreslagna förläggning att verka i hög grad gagneligt i nu berörda avseende. Utryckningen har nämligen dels förlagts till högsommaren, då å arbetsmarknaden förefinnes stark

efterfrågan å arbetskraft, dels till den tidpunkt på hösten, då en yngre årsklass begynner sin tjänstgöring och till följd härav platser bliva lediga. Med den bekymmerslöshet, som i allmänhet utmärker unga män i värnpliktsåldern, torde de flesta emellertid icke mycket anstränga sig för att i tid ordna för sitt arbete efter uttryckningen. De bundna förhållandena under övningarna lägga ock ett visst hinder i vägen för deras konkurrens med andra arbetssökande om arbetstillfällena.

Givetvis måste det alltid bliva främst beroende på de arbetssökandes egen duglighet och företagsamhet, om de finna för sig passande anställning. Men då erfarenheten visat behovet av ingripande från det allmännas sida i syfte att underlätta arbetskraftens distribution, har offentlig arbetsförmedling även i vårt land inrättats. Det ligger då nära till hands att undersöka, huruvida och i vad mån denna redan förefintliga institution lämpligen kan bliva det förmedlande organ, genom vilket de värnpliktiga kunna få kännedom om och tråda i förbindelse med de arbetsgivare, som hava användning för deras arbetskraft.

När frågan om inrättandet av offentlig arbetsförmedling vid 1900 års riksdag bragtes å bane genom en i andra kammaren av herr E. Wavrin sky väckt motion, påpekades det av motionären, hurusom särskild omsorg borde ägnas arbetsförmedlingen för uttjänta soldater och värnpliktiga. Ett liknande uttalande gjordes även i den framställning, som år 1905 av ett antal riksdagsledamöter riktades till dåvarande civilministern. 'Uti en väl organiserad arbetsförmedling', heter det där, 'torde ock ett utmärkt medel erhållas för de värnpliktigas återförande till den för dem lämpligaste verksamheten efter övningstidens slut. Sedan denna övningstid nu blivit väsentligt utsträckt och då övningarna ju efter härordningens genomförande i allmänhet komma att förläggas till städerna eller deras omedelbara grannskap, torde erfarenheten även hos oss noggsamt komma att visa, det landsbygdens söner, sedan de fått smak för stadslivet, i än större utsträckning än hittills efter slutad krigstjänst söka sig anställning i staden hellre än att återvända till sina hemorter. Det torde därför vara i hög grad välbetänkt, om man hos oss i detta avseende hämtar lärdom av utlandets erfarenheter och i tid söker skapa lämpliga korrektiv mot en dylik ökning av städernas befolkning på landsbygdens bekostnad, i vilket avseende, som sagt, den offentliga arbetsförmedlingen bör bliva av stort gagn och sålunda vara i hög grad förtjänt av uppmuntran från statens sida.' Även från regeringens sida har uttryckligen framhållits, att den offentliga arbetsförmedlingen kunde vara till stor nytta ur förevarande synpunkt. Vid fördragningen av Kungl. Maj:ts till 1906 års riksdag avlätna proposition an-

Den offentliga arbetsförmedlingen och de värnpliktigas anställning i arbete.

gående anslag till den offentliga arbetsförmedlingen påpekade sålunda vederbörande departementschef, att behovet av lämpliga anordningar för arbetsförmedling syntes särskilt framträdande med avseende å de värnpliktiga, som efter övningstidens slut skola återtaga sin borgerliga verksamhet.

Om än således uppmärksamheten länge varit riktad på denna uppgift för arbetsförmedlingsverksamheten, blevo icke omedelbart några särskilda åtgärder vidtagna för densammas främjande. Härtill torde hava medverkat det förhållandet, att 1901 års härordning först under de sista åren vunnit full tillämpning, vadan dess verkningar i avseende på arbetsmarknaden svåriligen kunnat tidigare framträda i hela sin omfattning eller till fullo överskådas. Därjämte bör det ihågkommas, att den offentliga arbetsförmedlingsinstitutionen ju i vårt land är av jämförelsevis ungt datum och att under dess första period bemödandena därför främst inriktats dels på systemets tekniskt-praktiska utveckling, dels på verksamhetens allt vidare utbredning inom landets olika delar. Givet är, att under dylika förhållanden blott en jämförelsevis ringa uppmärksamhet kunnat ägnas en förmedlingsgren av mera speciell natur sådan som den nu ifrågavarande, helst densamma, för att kunna med större framgång bedrivas, på sina håll fordrar särskilda anordningar.

Från en ringa början — år 1902 inrättades de första offentliga anstalterna i Hälsingborg och Göteborg — har den offentliga arbetsförmedlingen numera nått en betydande utveckling. Den 1 maj innevarande år funnos offentliga anstalter anordnade i samtliga län utom Gottlands och Älvsborgs, och då många av dem voro utrustade med flera kontor, uppgick hela antalet sådana kontor till ej mindre än 102. I åtskilliga län är nätet av kontor så utvecklat, att de flesta orter av någon större betydelse äro försedda med sådana. På andra håll har utvecklingen visserligen ej fortskridit så långt, men i allmänhet finnas organ för den offentliga arbetsförmedlingen åtminstone i länens viktigaste befolkningscentra.

Ett av huvudmotiven för statens ingripande på detta område har varit behovet av en effektiv organisation för utjämnande av tillgång och efterfrågan å arbetskraft mellan olika yrken och orter. Statens ledning och kontroll samt dess ekonomiska medverkan hava därför väsentligen avsett att åstadkomma samarbete mellan alla de lokala anstalterna och kontoren. För detta ändamål har man genomfört enhetliga arbetsprinciper samt ett expeditionssystem, som medger översikt över landets arbetsmarknad i dess helhet. Samarbetet mellan anstalterna uppmuntras särskilt därigenom, att staten ersätter bland annat kostnaderna för post-, telegraf-

och telefonförbindelser. I samma syfte har införts ett system med vakanslistor, d. v. s. förteckningar å lediga platser och arbetssökande. Sådana finnas dels för varje anstalt, dels för de större distrikt, till vilka anstalterna för detta ändamål sammanförts, dels slutligen för hela riket; den sammanfattande riksvakanslistan utarbetas inom socialstyrelsen på grundval av de olika vakanslistorna och distribueras varje vecka. Med hänsyn till de svårigheter för samarbetet, som föreligga på grund av den ringa folk-tätheten och de långa distanserna inom landet, har staten vidare sökt underlätta behövt utbyte av arbetskraft genom anvisande av särskilda medel för att bidra till förskottering av resekostnaderna för arbetare, vilka anvisats anställning genom den offentliga arbetsförmedlingens medverkan.

Resultaten av detta organisationsarbete hava framträtt i en för varje år ökad frekvens vid anstalterna. Under år 1913 anmäldes vid dem 201,000 arbetssökande samt 173,000 lediga platser, av vilka 118,000 tillsattes. Enbart för männens del var antalet arbetssökande 116,000, de lediga platsernas antal 84,000 samt de tillsatta platsernas 65,000. Bland samtliga tillsatta platser voro 28,000 eller cirka 24 % hänförliga till jordbruket; 24,000 av jordbruksplatserna besattes med män.

Naturligtvis anlitas den offentliga arbetsförmedlingen företrädesvis för platser av lägre kvalitet. Det övervägande flertalet av förmedlingar gäller sålunda vanliga arbetsanställningar i husligt arbete, transport- och grovarbete samt jordbruk. Men i icke ringa utsträckning förmedlas även kvalificerat yrkesarbete, butiks- och kontorsanställningar samt förmansplatser inom jordbruket och industrien. För varje år kan skönjas en vidgning av den offentliga arbetsförmedlingens verksamhetsområde, i det att arbetsgivare och arbetare vänja sig att anlita dess medverkan, även när det gäller förtroendeposter av olika slag. I samma mån en anstalt hunnit verka någon längre tid, har den vanligen lyckats mera inarbeta sig i allmänhetens förtroende och hos sig centralisera utbudet av sådant arbete och sådan arbetskraft, för vilka en organiserad förmedling över huvud behöves.

På flertalet platser är emellertid den offentliga arbetsförmedlingen ännu av för ungt datum för att hava vunnit tillräckligt insteg. Förutom det att dess ekonomiska och personliga resurser mångenstädes äro otillräckliga, kan den endast småningom bliva känd och anlita. Ej heller har det varit möjligt att i någon avsevärd omfattning taga särskild hänsyn till vissa speciella grenar av förmedlingen, så bland annat den, som avser arbetsanställning efter fullgjord militärtjänst för arméns och marinens fast anställda manskap samt för de värnpliktiga.

Särskilt de kontor, som äro belägna på militära förläggingsorter, hava förmärkt en stark tillströmning av arbetssökande vid de tider, då värnpliktsövningarna avslutats och en betydande mängd arbetskraft alltså på en gång frigjorts. Hänvändelse till anstalterna har emellertid ej skett i så stor utsträckning, som man kunnat vänta, förnämligast till följd av den ännu på många håll rådande ovanan vid och obekantskapen med den offentliga arbetsförmedlingen och dess resurser. Ett av de första önskemålen har därför varit att kunna, åtminstone under viss tid på året, på övningsplatserna få särskilda anordningar vidtagna för arbetsförmedling åt den där ledigblivna arbetskraften. Under år 1911 åvägbragtes ock försöksvis en organiserad samverkan mellan anstalterna i Stockholm, Jönköping, Malmö och Skara samt vissa å dessa orter eller i deras närhet förlagda truppförband.

Arbetsför-
medlings-
konferensen
1912 och dess
resultat.

För att väcka livligare uppmärksamhet för frågorna om den offentliga arbetsförmedlingens medverkan vid rekrytering och civilianställning upptogs dessa spörsmål till behandling vid den i december 1912 hållna arbetsförmedlingskonferensen.

Beträffande särskilt frågan om den offentliga arbetsförmedlingens förhållande till *civilanställningen* enade sig konferensens deltagare, bland vilka befunno sig flera militärer, om följande uttalande:

»Erfarenheten har visat, att, när de värnpliktiga ävensom det i arméns och marinens tjänst fast anställda manskapet vid vissa tider på året till stort antal samtidigt avsluta sin tjänstetid, mycket stora svårigheter möta vid deras försök att vinna anställning ute å den vanliga arbetsmarknaden. Härav föranledes till stor del den anhopning av överflödig arbetskraft i garnisonsorter samt den arbetslöshet, vilka i väsentlig mån bidragit till att den militära tjänstgöringen betraktas såsom en olägenhet för arbetaren.

Konferensen anser emellertid, att dessa skadliga påföljder för arbetstagarna kunna i väsentlig mån undanröjas genom en systematisk arbetsförmedling, ordnad enligt följande principer:

1) Förmedlingen av arbete åt värnpliktiga samt fast anställt manskap, som uttjänat sin tjänstetid, ombesörjes av den offentliga arbetsförmedlingen, som därvid erhåller vederbörande militära myndigheters direkta stöd.

2) Å sådan förläggingsort för regementen eller kårer, där stadigvarande offentligt arbetsförmedlingskontor ej finnes, anordnar vederbörande länsanstalt, inom eller i närmaste grannskap till kasernområdet, tillfälligt kontor att hållas öppet å lämpliga kortare tider.

3) I god tid före de värnpliktigas och fast anställdas utryckning erhålla de av befälet upplysningar om arbetsförmedlingens uppgifter och arbetssätt samt uppmanas vid upprepade tillfällen att å ortens kontor anmäla eventuell önskan om civil anställning.

4) De militära myndigheterna bevilja permission, där sådan befinnes erforderlig för arbetssökandes sammanträffande med arbetsgivare eller i övrigt behöfelig för förmedlingsverksamheten och där den kan lämnas utan större olägenhet för den militära tjänstgöringen.

5) Vid förmedling av fast anställt manskap tages hänsyn till de upplysningar om arbetssökandes lämplighet samt om hans förhållande i tjänsten, vilka meddelas av en på de militära myndigheternas föranstaltande tillsatt kommission, bestående av representanter för både befäl och manskap.

6) De särskilda anordningar för dylik förmedlingsverksamhet, som vidtagas av förmedlingsanstalt, bekostas av statsmedel.

Konferensen vill särskilt uttala önskvärdheten av att inom lämpligt arméfördelningsområde snarast möjligt praktiskt försök göres att genom samarbete mellan vederbörande militära och arbetsförmedlingsmyndigheter tillämpa nyss angivna principer.»

En följd av detta konferensens uttalande var, bland annat, att samarbete mellan vederbörande militära och arbetsförmedlingsmyndigheter år 1913 anordnades inom andra arméfördelningsområden. Även på andra håll visade sig nu livligare intresse för den offentliga arbetsförmedlingens anlitanande för behov och önskemål, sammanhängande med försvarsväsendet.

För att inhämta närmare kännedom, i vilken omfattning samarbete kunnat anordnas mellan de offentliga anstalterna och de olika truppförbanden, har genom socialstyrelsens försorg verkställt en undersökning, avseende förhållandena under år 1913. Summarisk redogörelse för de erhållna upplysningarna angående organisativa åtgärder har av mig meddelats i samband med behandlingen av frågan om civilanställning av stammanskap i den förut denna dag beslutade propositionen angående vissa åtgärder för rekrytering och civilanställning av fast anställt manskap vid armén och marinen.

Beträffande antalet efter övningstidens utgång anställda värnpliktiga kunde anstalterna i allmänhet ej lämna uttömmande uppgifter. De värnpliktiga armäla sig i sin egenskap av vanliga arbetare och uppgiva i regel endast om de äro »exercisfria», men icke huruvida deras arbetsledighet för tillfället förskriver sig från en nyss fullgjord värnpliktsövning. De värnpliktiga införas sålunda i anstaltens blanketter på samma sätt som andra arbetssökande, varför flertalet anstalter icke kunnat lämna uppgift, i vilken utsträckning åt värnpliktiga beretts anställning. Från 13 anstalter föreligga emellertid sådana uppgifter, enligt vilka de skulle hava under år 1913 förmedlat anställning åt sammanlagt 242 från värnpliktsövning avgående värnpliktiga. Av nyss angivna skäl måste uppgifterna härom även beträffande dessa anstalter betecknas såsom minuisiffror. Säkert är, att de avgående värnpliktiga nästan undantagslöst blivit genom arbetsförmedlingsanstalterna placerade på den öppna arbetsmarknaden och icke i statens

eller kommuners tjänst. Att resultaten i sin helhet torde vara jämförelsevis mindre betydande, förklaras bero av åtskilliga omständigheter, framför allt den för anställnings vinnande olämpliga tidpunkten för uttryckningen. Bland andra förklaringsgrunder framhålles också, att de sista veckorna av övningstiden, då de värnpliktiga börja tänka på en blivande arbetsanställning, upptagas av manövrer och dylika övningar, som icke medgiva besök å anstalterna eller permission för sammanträffande med eventuella arbetsgivare. Det kräves sålunda även av denna anledning, att från anstalternas och den militära ledningens sida de värnpliktiga erinras om vikten av att i god tid planera för framtida anställning.

*Erforderlig
utvidgning
av arbets-
förmed-
lingen.*

Den oundgängliga förutsättningen för att den offentliga arbetsförmedlingen skall kunna verksamt bidraga till de värnpliktigas omedelbara återbördande till civilt arbete, företrädesvis i den egna hemorten, är uppenbarligen, att å eller i närheten av varje övningsplats finnes ett offentligt kontor, tillräckligt väl rustat för ifrågavarande uppgift samt ägande nödiga förbindelser med den omgivande landsbygden och andra delar av landet. Undersökas bör sålunda, i vad mån arbetsförmedlingen kommer att vara representerad på lämpligt sätt just å de militära förläggningssorterna.

För detta ändamål meddelas här nedan en förteckning å de platser, där de *vid armén* värnpliktigas utbildning skall försiggå, samt en ungefärlig beräkning av dessa värnpliktigas antal och tiderna för deras avgång enligt föreliggande härordningsförslag. Då vidare många volontärer torde vid sin avgång från militärtjänsten bliva hänvisade till att söka anställning å den öppna arbetsmarknaden, har det syntts lämpligt att i tablån jämväl intaga motsvarande uppgifter för dessas del.

Ifrågavarande tablå utvisar, att arméns värnpliktsövningar skulle försiggå på 34 olika platser i landet, där 72,865 värnpliktiga och 3,267 volontärer eller tillsammanslagt 76,132 män skulle under ett år avgå från arméns truppförband. I siffrorna för de värnpliktiga ingå dock talrika värnpliktiga två gånger, enär de under samma år hava mer än en uttryckning.

Vad först de *värnpliktiga* angår, skulle deras antal på några platser endast uppgå till 185 å 235, nämligen i Hälsingborg, Landskrona och Malmö, men däremot på sina ställen stiga till 3,000 å 5,000 såsom i Skövde, Jönköping, Kristianstad, Uppsala, Boden, Östersund och Linköping, samt i Stockholm nå ända till 7,000. I flertalet fall beräknas uttryckningarna fördela sig på två tidpunkter, nämligen den 5 juli samt den 6—8 oktober, å vilken sistnämnda tidpunkt det ojämförligt största antalet uttryckningar skulle ske; mindre grupper av värnpliktiga skulle emellertid på åtskilliga orter rycka ut vid andra tider. Sammanlagda antalet beräknas för den 5 juli till 11,855, för den 6—8 oktober till 58,255 samt för övriga tidpunkter till 2,755.

Värnpliktigas utryckning och volontärers avgång vid arméns olika förläggningsorter. Ungefärlig beräkning.

Förläggningsorter	Utryckande värnpliktige				Avgående volontärer		
	d. 5 juli	d. 6—8 okt.	annan tid	Tillsammans	d. 30 april	d. 31 okt.	Tillsammans
Stockholm	890	6,050	110	7,050	80	493	573
Vaxholm och Oscar-Fredriksborg	300	1,640	145	2,085	13	37	50
Uppsala	445	2,990	—	3,435	13	147	160
Strängnäs	445	1,600	—	2,045	13	37	50
Linköping	890	3,570	190	4,650	26	89	115
Jönköping	445	2,460	—	2,905	13	112	125
Eksjö	445	1,835	—	2,280	13	112	125
Växjö	445	1,600	—	2,045	13	37	50
Visby	130	455	425	1,010	30	100	130
Karlskrona	300	1,640	145	2,085	13	37	50
Kristianstad	445	2,750	—	3,195	13	137	150
Hässleholm	—	370	190	560	—	15	15
Malmö	—	235	—	235	—	75	75
Lund	445	1,600	—	2,045	13	37	50
Hälsingborg	—	235	—	235	—	75	75
Landskrona	—	185	—	185	—	60	60
Ystad	—	470	—	470	—	150	150
Halmstad	445	1,600	—	2,045	13	37	50
Göteborg	—	860	—	860	—	75	75
Uddevalla	445	1,600	—	2,045	13	37	50
Vänersborg	445	1,600	—	2,045	13	37	50
Borås	445	1,600	—	2,045	13	37	50
Skövde	445	2,205	190	2,840	13	127	140
Karlsborg	—	850	110	960	—	68	68
Karlstad	445	1,600	—	2,045	13	37	50
Örebro	445	1,970	190	2,605	13	52	65
Västerås	445	1,600	—	2,045	13	37	50
Sala	—	370	190	560	—	15	15
Falun	445	1,600	—	2,045	13	37	50
Gävle	445	1,600	—	2,045	13	37	50
Östersund	445	3,240	110	3,795	13	150	163
Sollefteå	445	1,970	190	2,605	13	52	65
Umeå	445	1,835	—	2,280	13	112	125
Boden	445	2,470	570	3,485	13	135	148
Summa	11,855	53,255	2,755	72,865	435	2,832	3,267

Anm. Förläggningen av de båda skånska infanteriregementena till resp. Kristianstad och Lund är ännu ej definitivt bestämd. Fälttelegrafkåren har i tabellen antagits förlagd till Uppsala, Norrlands ingenjörkår till Östersund. Även i vissa andra, dock mindre betydande fall kan ovanstående tabell erfordra jämkning. Hänsyn har i tabellen ej tagits till den sammanhängande permission, som är avsedd att meddelas värnpliktiga vid fältartilleriet, positionsartilleriet samt fältingenjör- och fälttegraftropperna.

Antalet avgående *volontärer* växlar på samma sätt mellan 15 och 163, dock med undantag för Stockholm, där antalet beräknas till 573. Avgångstiden skulle för flertalet volontärer, nämligen för 2,832 man, bli den 31 oktober samt för återstående 435 man infalla den 30 april.

Härtill komma vidare de från *marinen* avgående värnpliktiga och stammanskap, vilka beräknas fördela sig på följande sätt:

Värnpliktigas utryckning¹ och stammanskaps avgång² vid flottans stationer och kustartilleriregementena. Ungefärlig beräkning.

Förläggningssort.	Utryckande värnpliktiga					Avgående stammanskap		
	d. 2/9.	d. 30/9.	d. 18/10.	Annan tid.	Tillsammans.	d. 30/9.	d. 31/10.	Tillsammans.
Flottan.								
Stockholm	500	50	275	275	1 100	70	240	310
Karlskrona	750	—	300	400	1 450	80	270	350
Kustartilleriet.								
	d. 9/9.		d. 6/11.					
Vaxholm Oscar-Fredriksborg	76	972	78	50	1 176	—	125	125
Karlskrona	88	769	69	44	970	—	93	93
Göteborg	21	146	30	13	210	—	25	25
Färösund	8	71	8	5	92	—	13	13
Summa	1,443	2,008	760	787	4,998	150	766	916

¹ Enligt statistik 1908—1912.

² Medeltal under åren 1909—1913.

Hela antalet vid armén och marinen avgående volontärer, stamman-
skap och värnpliktiga skulle alltså utgöra:

Stockholm	9,033	Göteborg	1,170
Vaxholm och Oscar-Fr.-borg .	3,436	Uddevalla	2,095
Uppsala	3,595	Vänersborg	2,095
Strängnäs	2,095	Borås	2,095
Linköping	4,765	Skövde	2,980
Jönköping	3,030	Karlsborg	1,028
Eksjö	2,405	Karlstad	2,095
Växjö	2,095	Örebro	2,670
Visby och Fårösund	1,245	Västerås	2,095
Karlskrona	4,998	Sala	575
Kristianstad	3,345	Falun	2,095
Hässleholm	575	Gävle	2,095
Malmö	310	Östersund	3,958
Lund	2,095	Sollefteå	2,670
Landskrona	310	Umeå	2,405
Hälsingborg	245	Boden	3,633
Ystad	620		
Halmstad	2,095		
			Summa 82,046

Bland dessa 34 förläggningssorter äro 26 redan försedda med offentliga arbetsförmedlingskontor. Sådana saknas nämligen endast i Vaxholm (och Oscar-Fredriksborg), Visby, Vänersborg, Borås, Skövde, Karlsborg, Sollefteå och Boden. Den närmast föreliggande uppgiften i förevarande avseende är alltså att tillse, huruvida kontor kunna under den närmaste framtiden komma till stånd även på dessa platser.

Vad beträffar *Vaxholm* (och Oscar-Fredriksborg), har frågan om dess förseende med arbetsförmedlingskontor icke hittills kunnat på allvar upptagas, enär Stockholms län först under innevarande år börjat organisera sin offentliga arbetsförmedling och därvid helt naturligt i främsta rummet inriktat sig på platser av större ekonomisk betydelse för länet. Såsom huvudort för en avsevärd del av skärgården samt såsom centralpunkt för en mycket stor sommarnöjespublik har Vaxholm emellertid icke så ringa betydelse. För länet synes det vara av särskilt stor vikt, att en mycket betydande kontingent volontärer och värnpliktiga där är förlagd och därifrån utgår vid övnings tidens slut. Det bör sålunda vara ett tydligt intresse för länet att så snart som möjligt få ett avdelningskontor dit förlagt.

Redan vid två tillfällen hava förslag förelegat om upprättande av en offentlig arbetsförmedlingsanstalt i *Visby*. Inom såväl landstinget som *Visby* stadsfullmäktige hava dessa förslag mötts med stora sympatier men dock fallit på grund av svårigheten att ena de båda korporationerna om en ekonomisk plan av tillräcklig bärighet för anstaltens tryggande. Enligt vad som inhämtats har länsstyrelsen nyligen hos socialstyrelsen gjort hemställan, huruvida för ändamålet skulle kunna påräknas statsanslag av sådan storlek, att därigenom anstaltens tillkomst skulle mera väsentligt underlättas. I avseende härå bör särskilt uppmärksammas, att vid *Gottlands* trupper värnpliktige och volontärer från landets olika delar fullgöra sin tjänsteskyldighet, varför behovet av en med landets arbetsförmedling i övrigt samarbetande anstalt här starkt framträder.

Inom *Älvsborgs* län — det enda jämte *Gottlands*, som ännu saknar offentlig arbetsförmedling — har frågan om dennas organiserande vid flera tillfällen behandlats. Hittills har ej någon positiv lösning kunnat vinnas, något som väsentligen berott på skiljaktiga meningar med avseende å anstaltens omfattning och kontorens förläggning. Att *Borås* skulle vara lämplig plats för ett av dessa kontor, torde emellertid få anses själfallet; dess stadsfullmäktige hava ock för sin del bifallit förslag i sådan riktning och anvisat medel därtill. Huruvida däremot *Vänersborg* skulle bliva förläggningsort för något annat kontor, har förefallit mera tvivelaktigt, särskilt som det närbelägna *Trollhättan* visat stort intresse för att därvid komma i fråga. Även om ett blivande kontor skulle förläggas till *Trollhättan*, torde detsamma utan större kostnader kunna övertaga jämväl förmedlingen för värnpliktiga och volontärer, som avgå från truppförbanden i det närbelägna *Vänersborg*.

Skaraborgs läns arbetsförmedling, som endast några år varit i verksamhet, har ännu icke hunnit utvecklas så, som behovet torde påkalla. I skrivelse till socialstyrelsen har framställning gjorts om statens medverkan till en sådan utveckling, därvid i främsta rummet påtänktes upprättandet av ett kontor i *Skövde*. Denna plats, som redan utgör medelpunkten för förmedlingen av jordbruksarbete i länets norra del, skulle ur denna synpunkt lämpa sig synnerligen väl. Arbetsförmedlingens styrelse framhåller särskilt stadens betydelse såsom förläggningsort för ett stort antal värnpliktiga, vilkas anställande i civilt arbete efter utryckningen bör underlättas. I detta syfte föreslås därjämte, att åtminstone några gånger varje vecka från ett blivande kontor i *Skövde* skulle anordnas expeditionstimmar å *Karlsborg*. Dessa styrelsens framställningar och förslag synas giva grundad förhoppning om, att erforderliga anordningar

skola inom kort bliva träffade för placerande av länets avgående värnpliktige och volontärer.

Redan vid organiserandet av Västernorrlands läns arbetsförmedling planerades ett kontor i *Sollefteå*. Ehuru detta av ekonomiska skäl ännu ej kommit till stånd, lär det kunna förutsättas, att länets vederbörande myndigheter skola vara angelägna om en sådan utveckling av dess arbetsförmedling, att den till Sollefteå samlade stora mängden av länets manliga ungdom må kunna efter avslutad militärtjänst omedelbart återföras till civilt arbete.

I *Boden* slutligen har tidigare funnits ett avdelningskontor av Norrbottens läns arbetsförmedling. Av olika anledningar, förnämligast otillräcklig utrustning, blevo emellertid resultaten av kontorets verksamhet obetydliga, varför detsamma efter kort tid indrogs. Sedan dess har emellertid platsen ytterligare utvecklats, varjämte till densamma beräknas bliva förlagd en avsevärt större militärstyrka än förut. Dessa båda omständigheter göra givetvis behovet av anordningar för arbetsförmedling mera påtagligt. Visserligen framträder detta behov mindre med avseende å ortens egna värnpliktige, vilka till en övervägande del komma från och återvända till små bondehemman, medan de övriga fördela sig på några städer samt ett fåtal industriella arbetsföretag (de stora gruvorna vid mellanriksbanan och sågverken vid kusten). Men avgjort svårare uppgifter möta den offentliga arbetsförmedlingen beträffande det stora antalet till Boden förlagda värnpliktige och volontärer från andra delar av landet. Med avseende å dessa gäller det att genom samarbete med andra anstalter kunna så vitt möjligt medverka till deras återvändande till sina hemorter. Enligt vad socialstyrelsen inhämtat, lär arbetsförmedlingsanstaltens styrelse intressera sig för återupptagandet av verksamheten i Boden, ehuru väl de till buds stående ekonomiska resurserna hittills lagt hinder i vägen för mera effektiva åtgärder.

Den nu lämnade översikten utvisar, att offentliga anstalter inom kort kunna förväntas vara verksamma å samtliga de blivande militära förläggningssorterna. Visserligen torde å vissa platser, t. ex. Strängnäs och Eksjö, där värnpliktiga i stort antal förläggas, de redan träffade anordningarna icke vara fullt tillräckliga för det omfattande arbete, som förestår vid utryckningstiderna. På några håll, där arbetsförmedlingskontorens föreståndare även hava andra sysslor, kan det vidare bliva nödvändigt tillse, att dessa må kunna helt ägna sig åt sin här ifrågakvarande uppgift. I andra fall lär någon tillfällig förstärkning av arbetskrafterna å kontoren behöva vidtagas för vissa tider på året.

Såsom i det föregående redan framhållits, står flertalet värnpliktige inför nödvändigheten att förskaffa sig arbetsanställning vid sin utryckning från militärövning. Då till tjänst för arbetsgivare och arbetssökande vid deras strävanden att finna varandra det allmänna — kommunerna med statens stöd — redan anordnat ett system av offentliga arbetsförmedlingsanstalter, vilka flerstädes i landet numera vunnit den anslutning, att de i väsentlig mån behärska den lokala arbetsmarknaden, synes det mig ställt utom varje tvivel, att den offentliga arbetsförmedlingens resurser böra anlitas jämväl för de värnpliktigas del. Det behöver å andra sidan knappast sägas, att den offentliga arbetsförmedlingen icke äger någon monopolställning, så att andra medel för anskaffande av arbete åt de värnpliktiga skulle vara uteslutna.

Den utveckling av den offentliga arbetsförmedlingens organisation och verksamhet, som ovan förutsatts, lär i allmänhet vara motiverad av redan konstaterade lokala behov och torde under alla förhållanden komma att efter hand bliva genomförd. Det synes emellertid vara av stor vikt att *snarast möjligt* så utbygga och förstärka nätet av offentliga anordningar för arbetsförmedling, att de värnpliktigas och volontärernas anställande i arbete omedelbart efter avslutad militärtjänst underlättas. Denna angelägenhet lär få anses så betydelsefull, att *statens ekonomiska medverkan* i lämplig utsträckning torde böra ifrågasättas.

Nu gällande bestämmelser angående understöd av statsmedel till befrämjande och organiserande av den offentliga arbetsförmedlingen i riket innefattas i nådiga kungörelsen den 6 december 1912 (svensk författningssamling nr 398). Enligt denna utgår statsbidrag till de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna *dels* för bestridande av samtliga nödiga utgifter för formulär och blanketter samt post-, telegraf- och telefonförbindelser, *dels ock*, efter prövning i varje särskilt fall, till de särskilda anordningar, som vidtagits för jordbrukets behov samt för samarbetet mellan olika anstalter. För år 1913 torde statsunderstödet till samtliga anstalter komma att uppgå för förstberörda ändamål till cirka 38,000 kronor samt särskilt för jordbruksförmedlingen och samarbetet mellan anstalterna till cirka 15,000 kronor eller tillhoppa omkring 53,000 kronor.

Det har i det föregående närmare påvisats, hurusom särskilt jordbrukets intressen kräva vidtagandet av anordningar för arbetsförmedling åt de till vissa stadssamhällen sammanförda värnpliktiga. Uppenbarligen bör under sådana förhållanden för dylika anordningar kunna tagas i anspråk en del av det särskilda understöd av statsmedel, som enligt gällande bestämmelser är avsett för jordbruksförmedlingen. På detta sätt torde i all-

mänhet de lokala strävandena erhålla nödigt stöd från statens sida för underhållet av effektivt utrustade kontor på ökat antal platser.

Måhända skulle emellertid härför erfordras något större statsbidrag, än som hittills i allmänhet pläгат lämnas med stöd av nu gällande bestämmelser. Särskilt beträffande sådana orter som Visby och Boden, där de lokala behoven av offentlig arbetsförmedling icke äro så starkt framträdande och de ekonomiska resurserna äro tämligen begränsade, kunde ett rikligare tillmätt statsbidrag synas så mycket mer motiverat, som arbetsförmedlingsanordningarna å dessa platser väsentligen påkallas av det stora antalet dit förlagda värnpliktiga från andra trakter av riket. Tanken på att i dylika undantagsfall staten skulle verksammare ingripa för den offentliga arbetsförmedlingens främjande är ingalunda ny, utan framfördes redan vid 1906 års riksdag, då för första gången medel anvisades för ifrågavarande ändamål. I det anförande till statsrådsprotokollet, varmed dåvarande chefen för civildepartementet beledsagade Kungl. Maj:ts proposition i ämnet, framhölls sålunda, 'att *undantagsvis* ett mindre direkt statsanslag till kontorspersonalens (vid anstalterna) avlönande bör kunna utanordnas, om också icke förrän framdeles'. Det förutsattes ock, att, efter det närmare erfarenhet vunnits om verkningarna av statsbidraget samt rörande lämpligaste sättet för statens understödjande och kontrollerande verksamhet, den frågan borde upptagas till prövning, om staten i något fall bör taga direkt initiativ till anordnandet av offentlig arbetsförmedling å en eller annan ort. Tack vare det intresse, som länens och kommuners vederbörande myndigheter visat för den offentliga arbetsförmedlingen, har denna kunnat lugnt och säkert utvecklas, utan att staten i något fall behövt direkt åtaga sig det ekonomiska ansvaret därför. Förväntas kan ock, såsom redan visats, att även å nyssnämnda två ävensom andra med dem jämförliga platser erforderliga anordningar skola bliva vidtagna på de lokala myndigheternas föranstaltande. Skulle emellertid därvid något särskilt statsbidrag erfordras, t. ex. under de första organisationsåren, lär detta kunna ske med anlitande av det redan i staten upptagna anslaget till den offentliga arbetsförmedlingen.

Den hittills vunna erfarenheten visar emellertid, att den offentliga arbetsförmedlingen å militära förläggningssorter, där den redan finnes organiserad, icke anlitas i så stor utsträckning som önskvärt varit. Såsom en anledning härtill har redan angivits, att jordbrukarne i allmänhet pläga avsluta tjänsteavtalen med sin fasta arbetarstam vid en långt tidigare tidpunkt på hösten, än då de värnpliktiga nu rycka ut från övningarna. Det är därför nödvändigt, att man i god tid fäster såväl

arbetsgivarnas som de värnpliktigas uppmärksamhet på den offentliga arbetsförmedlingen.

Vad *arbetsgivarne* angår, måste annonsering anlitas. Hittills har all annonsering för de offentliga anstalterna, i den mån sådan förekommit, ankommit på dem själva och sålunda icke kunnat försiggå mera systematiskt och i större skala. Även för framtiden lär en mera speciell annonsering förbliva de olika anstalternas ensak. Väsentligen annorlunda förhåller det sig dock med annonsering rörande de värnpliktigas uttryckning, vilken i stort sett sker samtidigt över hela landet. I dylikt fall vore givetvis en centralt ordnad annonsering för hela den offentliga arbetsförmedlingen långt mera effektiv. Därest sålunda på en gång, t. ex. under augusti, i ett stort antal tidningar — även lokala — tillkännagivande såväl å annonsavdelningen som i texten lämnades därom, att i början av oktober uttrycka flera tusen värnpliktiga, av vilka en stor del önska anställning inom olika yrken, samt att deras placering förmedlas av Sveriges offentliga arbetsförmedling, så lider det intet tvivel, att särskilt jordbruksplatser i stort antal skulle ställas till förfogande. Därest sådan annonsering med energi bedrives några år, lär allmänheten bliva tillräckligt uppmärksamgjord på detta tillfälle till rekrytering av arbetskraft. Ungefär på samma sätt torde tillkännagivande böra ske till tjänst för de i början av juli uttryckande värnpliktiga. För detta syfte krävas dock säkerligen mindre åtgärder, enär antalet avgående då är långt mindre och det i alla händelser bör bliva lätt att finna placering för tillfälliga arbetare under skördemånaderna juli och augusti. Samtidigt med den centralt ordnade annonseringen bör emellertid jämväl genom vakanslistor, anslag o. s. v. varje anstalt själv påverka arbetsgivarna inom sin verksamhetskrets.

Om anstalterna på nu angivna och andra vägar få mottaga talrika anmälningar om lediga platser, så ligger redan häri en stark lockelse för de *värnpliktiga*, som behöva anställning. Tillkännagivanden med angivande av de lediga platsernas fördelning å olika kommuner o. s. v. böra anslås å lämpliga platser (baracker, mathallar, marketerier m. fl.) inom lägerområdet och komma då helt säkert att locka många arbetssökande. Önskvärt vore emellertid därjämte — särskilt i trakter, där arbetsförmedlingen icke hunnit bliva mera allmänt känd —, om orienterande föredrag i ämnet kunde anordnas för de värnpliktiga (enligt anvisningar, som tillhandahållas från socialstyrelsen) samt uppmaning av vederbörande militära ledning på lämpligt sätt riktas till dem att vid behov av anställning anlita den offentliga arbetsförmedlingen.

Sedan därefter anmälningar ingått från såväl arbetsgivare som arbetstagare, kan den offentliga anstaltens personal fullfölja förmedlings-

arbetet genom att sammanföra arbetsgivare med arbetsökande, vilka synas motsvara deras önskningsmål och i övrigt anses lämpliga. Därvid bör liksom eljes inom den offentliga arbetsförmedlingen naturligtvis den principen tillämpas, att överflyttningar av arbetare till andra yrkesområden samt till andra orter böra undvikas, därest lämplig arbetskraft finnes att tillgå inom yrket och från den egna orten. Då arbetsförmedlingsanstalt finnes i samma stad som lägerplatsen, lära icke några hinder möta för anstalten att så anordna expeditionstider och sammanträffanden med arbetsgivare, att de värnpliktiga kunna infinna sig. Erfarenheten från de redan gjorda försöken på vissa platser, särskilt inom andra arméfördelningen, giver också vid handen, att de värnpliktiga kunna för nämnda ändamål erhålla permission, när sådan visas vara erforderlig. Jämväl i övrigt bör anstalten givetvis erhålla stöd av de militära myndigheterna, särskilt de vid truppförbanden anordnade rekryterings- och civilanställningsorganen, med vilka ett direkt samarbete även beträffande värnpliktiges omhändertagande bör bliva av värde.

De här antydda särskilda åtgärderna för arbetsförmedling åt värnpliktiga falla alla inom ramen för de offentliga anstalternas vanliga verksamhet, med undantag dock för den enhetliga annonseringen, vilken enligt sin natur måste anordnas centralt av den sammanhållande statsmyndigheten, socialstyrelsen. Tanken på sådan centraliserad annonsering för den offentliga arbetsförmedlingens allmänna uppgifter har redan tidigare av styrelsen framförts och föranlett omnämnande i statsverkspropositionen till 1914 års första lagtima riksdag. Enligt vad som inhämtats, läser socialstyrelsen ock vara betänkt på att hos Kungl. Maj:t anhålla om anslag för att försöksvis under innevarande sommar anordna annonsering i syfte att rikta allmänhetens uppmärksamhet på det tillfälle till rikt urval av arbetskraft, som erbjuder sig vid värnpliktsövningarnas avslutande under hösten. Genom sådant försök kunna säkrare hållpunkter vinnas för bedömandet av såväl det lämpligaste sättet för dylik annonsering som ock de därmed förenade kostnader. Dessa lära i allt fall lämpligen kunna anvisas på det i staten upptagna anslaget till arbetsförmedlingen, vars ändamål ju på det närmaste sammanfaller med vad här ifrågasatts.

På enahanda sätt torde kunna förfaras med de utgifter, som skulle uppkomma, därest staten komme att själv föranstalta om annonsskyltars uppsättande — i större utsträckning än vad hittills kunnat ske genom de särskilda anstalternas åtgöranden — på järnvägsstationer och andra lämpliga platser.

Erinras bör härjämte, att sedan några år tillbaka riksdagen på Kungl. Maj:ts framställning regelbundet beviljat särskilt anslag till underlättande av medellös arbetssökandes resa för att tillträda anställning, som förmedlats av offentlig arbetsförmedlingsanstalt. Visserligen innebär detta understöd för närvarande endast, att statsmedel lämnas till betäckande med halva beloppet av förlust, som anstalt åsamkat sig vid förskottering av arbetssökandes resekostnader. Till följd av denna anslagetts karaktär och de tämligen stränga villkor, som av försiktighetsskäl stadgats för dess åtnjutande, hava anstalterna hittills endast i ringa omfattning beviljat förskott. Sociala rådet (sektionen för arbetsförmedling) har därför ock vid sammanträde den 13 december 1913 hos socialstyrelsen givit uttryck åt den meningen, att detta förskottssystem måste anses såsom allenast en provisorisk anordning, som snart borde ersättas av mera effektiva åtgärder. En sådan förändring skulle i mycket hög grad underlätta samarbetet mellan olika anstalter och bliva av särskild betydelse för värnpliktigas anställande på orter, där behov av deras arbetskraft förefinnes, särskilt å landsbygden. Hithörande spörsmål kunna emellertid icke till lösning upptagas i detta sammanhang.»

Chefen för civildepartementet, statsrådet von Sydow anförde här efter:

»Av vad herr statsministern nu yttrat torde framgå, att de omedelbart erforderliga åtgärderna till den offentliga arbetsförmedlingens utbyggnad äro av beskaffenhet att kunna vidtagas inom ramen för det på Kungl. Maj:ts framställning av riksdagen för år 1915 redan anvisade förslagsanslaget å 55,000 kronor till befrämjande och organiserande av den offentliga arbetsförmedlingen i riket. Vid beräkning av detta anslags belopp kunde emellertid hänsyn icke tagas till de särskilda åtgärder, vilka torde bliva erforderliga med hänsyn till de värnpliktigas anställande i arbete. Jag finner därför giltiga skäl föreligga för en ökning av nämnda anslag med 10,000 kronor.

På grund härav tillåter jag mig, efter gemensam beredning med lantförsvars- och sjöförsvarsdepartementen, hemställa, att Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen

att, utöver det av innevarande års första riksdag på extra stat för år 1915 anvisade beloppet av 55,000 kronor, på extra stat för år 1915 bevilja ytterligare ett förslagsanslag av 10,000 kronor för befrämjande och organiserande av den offentliga arbetsförmedlingen i riket.»

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall; och skulle till riksdagen avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Henrik Nissen.
